

נחל זהר

פירושים וחיידושים בספר הזהר הקדוש
על סדר פרשת השבוע

על פי ההקדמות אשר בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן מברסלב זצוק"ל

בוהר דא יפקון ביה מן גלותא ברחמים

לחבון דרך הלימוד ומטרת עלון זה נא עיין בהקדמה כגב העלון

תרגום ללשון הקודש

זהר הקדוש - לך לך עז:

בא ראה מה פתוב, ויסקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם? אתו היה צריך להיות, שחרי פתוב ויסקח תרח וגו'. מה זה ויצאו אתם? אלא תרח ולוט עם אברם ושרה ושרה יצאו, שהם היו העקר לצאת מתוך אותם הרשעים. שפיון שראה תרח שאברם בנו נצל מתוך האש, חזר לעשות את רצונו של אברם, ומשום כך ויצאו אתם תרח ולוט.

ובשעה שיצאו מה פתוב? ללכת ארצה כנען. שרצונם היה ללכת לשם. מכאן למדנו, כל מי שמתעורר להפטר, מסייעים אותו. בא ראה שפך הוא, שפיון שפתוב ללכת ארצה כנען, מיד - ויאמר ה' אל אברם לך לך. ועד שהיא התעורר בתחלה, לא כתוב לך לך.

בא ראה, הדבר שלמעלה לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשונה על מה שישרה עליו אותו שלמעלה. וסוד הדבר - האור השחר אינו נאחו באור הלכן עד שהיא מתעוררת בראשונה. ביון שהיא מתעוררת בראשונה, מיד שורה עליה האור הלכן.

ועל זה פתוב (שם פג) אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, כדי שלא יפסק האור הלכן מן העולם לעולמים. וכן (ישעיה סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם, כדי לעורר למטה כמה שתשרה ההתעוררות שלמעלה. וכן ביון שמעיר אדם התעוררות [טובה] בראשונה, אז מתעוררת התעוררות שלמעלה. בא ראה, ביון שפתוב ויצאו אתם מאור פשדים וגו', מיד - ויאמר ה' אל אברם וגו'.

תא חזי, מה פתיב ויסקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן וגו'. ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם, אתו מפעי ליה. דהא פתיב ויסקח תרח וגו' מאי ויצאו אתם. אלא תרח ולוט עם אברם ושרה נפקו דאננו חזי עקרא למיפק מגו אננו חזיביא, דביון דקמא תרח דאברם פריה אשתזיב מגו נורא, אתהדר למעבר רעיתיה דאברם, ובנין כך ויצאו אתם תרח ולוט.

ובשעתא דנפקו מה פתיב ללכת ארצה כנען. דרעיתא דלחון היה למיתה תמן. מכאן אוליכנא כל מאן דאתער לאתדפאח מסייעין ליה. תא חזי, דחבי הוא דביון דכתיב ללכת ארצה כנען מיד ויאמר וי אל אברם לך לך, ועד דאיהו אתער בקדמיתא לא פתיב לך לך.

תא חזי, מלה דלעילא לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא על מה דתשרי החיא דלעילא, ורוא דמלה, נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא הנורא עד דאיהו אתערית בקדמיתא, ביון דאיהו אתערית בקדמיתא, מיד נהורא הנורא שרייא עליה.

ועל דא פתיב (תהלים פג) אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. בגין דלא יתפסק נהורא הנורא מעלמא לעלמין. וכן (ישעיה סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם. בגין לאתערא לתתא כמה דישרי אתערותא דלעילא. וכן ביון דאתער בר נש אתערותא בקדמיתא ביון אתער אתערותא דלעילא.

תא חזי, ביון דכתיב ויצאו אתם מאור פשדים וגו' מיד ויאמר וי אל אברם וגו'.

ליקוטי מוהר"ן

ובו מביא מעט ממאמר הזהר על הפרשה

תורה ד' חלק ב'

וביום הפפורים, בהקריבכם מנחה חדשה לוי בשבעתיכם, מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: (במדבר כח)

- לשבר האכזריות להפכו לרחמנות. וזה בתינת: ואת הערבים צייתי לכלכלה; כי העורב הוא בטבעו אכזרי, ונתהפך לרחמנות לכלכל את אליהו. כמורכב צריכין בצדקה כנ"ל. וכל הנדיבי לב, כל מי שהוא נדבן, צריך לילך ולעבר בתחלה דרך בתינת זו, בתינת: ואת הערבים הנ"ל. דהינו שבתחלה צריכין לשבר האכזריות שלכם, מה שיש להם אכזריות בתחלה, להפכו לרחמנות, להתנדב לצדקה כנ"ל:

ב ובתינת זו, דהינו התחלת הצדקה היא קשה וכבדה מאד. כי כל העבודות וכל התשובות, כל מה שרוצין לעשות איזה עבדא בעבודת השם, כמה קלין של אוי ואבוי וכמה גניחות וכמה בפילות וכמה הטיות (הינו תנועות משנות שעושין וראי ה' בעבודתם) צריכין לעשות קדם שעושין איזה עבדא. ועקר בהתחלה, שאז קשה מאד, כי

א ואת הערבים צייתי לכלכלה (מלכים א יז) - זה בתינת צדקה. כי בתחלה, בשמתחילין להתנדב לצדקה, אזי צריכין לשבר את האכזריות שלו להפכו לרחמנות, וזהו עקר עבודת הצדקה. כי מי שהוא רחמן בטבעו ונתן צדקה מוחמת רחמנות שפטבעו, אין זה עבודה, כי יש גם כמה חיות שהם רחמנים בטבעם, רק עקר העבודה

כל התחלות קשות (מכילתא פ' יתרו והובא בפירש"י שם), וצריכין
במה קלון וכמה גניחות וכו' קדם שמתחילין איזהו התחלה. וגם
אחר כך לאחר ההתחלה גם כן אינו בא בנקל עבודת השם, וצריכין
במה יגיעות וכמה תנועות כנ"ל קדם שזוכין לעשות איזה עבדא
שיהיה לה הדור. אף ההתחלה קשה מאד כנ"ל, כי עקר תולדותיהן של
צדיקים – מעשים טובים (תנחומא פ' נח והובא בפירש"י שם); נמצא
שהמצוות ומעשים טובים וכל עבודת השם הם בחינת הולדה, וקדם
ההולדה כמה קלון וכמה חכלים וצירים יש להיולדת קדם שמוולדת
ההולדה, ובפרט מכבירה, דהיינו הולדה ראשונה של אשה, שאז
קשה עליה מאד, כמו שכתוב (ירמיהו ד): צרה כמכבירה, שזה בחינת
ההתחלה, בחינת: כל התחלות קשות כנ"ל. וצדקה היא תמיד התחלה,
בבחינת (דברים ט"ו): פתוח תפתח; שאפילו כשיש פתח והתחלה,
הצדקה היא פותחת יותר ומרחבת הפתח יותר, כי כל דבר
ודבר מעבודת השם, כשרוצין לבנס באותו הדרך ואותו העבודה,
צריכין לפתח שם פתח לבנס באותו הדרך, וזה בחינת: כל התחלות
קשות, מחמת שבהתחלה צריכין לשבר ולפתח פתח מחדש, עלפני
קשה מאד. וסגלת כח הצדקה – להרחיב ולפתח הפתח יותר ויותר,
שכשעושין איזהו פתח באיזה עבודה ונותנין צדקה, אזי הצדקה
פותחת ומרחבת הפתח יותר ויותר, כי צדקה היא ההתחלה של כל
ההתחלות, כי היא פותחת ומרחבת כל הפתחים כנ"ל. וגם בצדקה
עצמה יש התחלה, דהיינו כשמתחילין לתן צדקה, שזה בחינת: ואת
הערכים צייתי כנ"ל, ועל כן התחלת הצדקה היא קשה וכבדה מאד,
כי היא בחינת התחלה של כל ההתחלות כנ"ל:

ג אף התועלת של הצדקה גדול מאד מאד, כי הצדקה מועלת תמיד,
כי צרכי הגוף הם רבים מאד, ואפילו ההכרחיות הם רבים וגדולים
מאד: אכילה ושתייה ומלבושים ודירות, שיכולין לבלות ימיו ושנינו
אפילו על ההכרחיות לבד, והם מונעין את האדם מאד מעבודת
הבורא, ואף על פי שגם הם בעצמם הם גם כן עבודת הבורא ויתברך,
כי הם בחינת אתערותא דלתתא, כי בעבדא דלתתא אתער לעלא,
כי עלידי כל עסקים ומלאכות שעושין בני אדם, עלידייזה נתעורר
אותו הציור של אותו המלאכה למעלה במעשה בראשית, ומביא
חיות והארה לאותו הציור של אותו המלאכה של מעשה בראשית
שלמעלה, שהוא מכון כנגד אותו העסק והמלאכה שהאדם עושה
למטה בעולם הזה, כי עלידי העסקים והמלאכות שעושים, נעשה
עלידייזהו בחינת משפון. כי כל המלאכות בלולים בל"ט מלאכות
שהם אבות מלאכות, אבות מכלל דאיבא תולדות (בי"ק ב.), כי
כל מיני מלאכות ועסקים שעושין, כלם בלולים בל"ט מלאכות
שהם האבות, והשאר הם תולדות. ול"ט מלאכות הם כנגד מלאכת
המשפון, כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (שבת מט:): אבות
מלאכות ארבעים חסר אחת – כנגד מי כנגד מלאכת המשפון.
וציורא דמשפנא כציורא דעבדא דבראשית (ת"ז דף יב בהקדמה),
והאדם עושה המלאכה, וציורא דגופא כציורא דמשפנא (בהקדמת
התיקונים שם). נמצא שעל ידי האדם שעושה המלאכה והעסק, עלי
ידייזה נעשה בחינת משפון, כשעושה המלאכה והעסק בראוי, כמו
שצריך לעשות, ועלידייזה נותן חיות והארה למעשה בראשית,
והוא קיום העולם. נמצא שגם זה הוא עבודת הבורא:

אף על פי כן אם היה שופע עלינו חסדו, לא היינו צריכים לכל זה, כי
חלא איה ברא השם ויתברך את כל העולם בלו אחר העדר הגמורה,
שלא היה שום הויה שיהיה על ידה אתערותא דלתתא, ואף על פי

כן ברא עולמות כאלו. והכל בחסדו בלי אתערותא דלתתא כלל,
בבחינת (תהלים מט): עולם חסד ויגנה. ומאחר שהוא יתברך היה
יכול לברא עולמות כאלו בלי אתערותא דלתתא כלל, רק עלידי
חסדו, בודאי הוא יכול להחיות ולקיים העולמות רק עלידי חסדו,
ולא היינו צריכים לעשות כלל שום עסק ומלאכה, ואפילו ההכרחיות
היו נעשין עלידי אחרים, כמו שכתוב (ישעיה סא): ועמדו זרים ורעו
צאנכם, ובני נכר אפריכם ונכרמיכם, ואתם כהני ה' תקראו. כהני
ה' דוקא, בחינת חסד, בחינת: עולם חסד ויגנה. הינו שיהיו נקראים
כהני ה', בחינת חסד, שאין צריכים לעשות שום מלאכה, רק העולם
מתקיים בחסדו כנ"ל. אף כשהחסד נתעכב, חס ושלום, ואין משפיע
עלינו חסדו, אזי צריכין לעשות בשביל אתערותא דלתתא כנ"ל. וזה
בחינת (תהלים סב): ודף ה' חסדו, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו.
הינו כשהחסד נתעכב אצלו ויתברך, שזה בחינת: ודף ה' חסדו –
שהחסד נתעכב אצלו ויתברך ואין משפיעו עלינו, אזי: כי אתה
תשלם לאיש כמעשהו, הינו כפי העשיות והעסקים שעושה, כן הוא
יתברך משלם. כי צריכין לעשות דוקא, מחמת ששהחסד נתעכב
אצלו ויתברך ואינו משפיעו עלינו, אבל אם היה משפיע עלינו חסדו,
לא היינו צריכין לעשות כלל, ואזי היה נתיקם: כי אתה תשלם לאיש
כמעשהו, כאלו הוא עושה, כי אין צריכין לעשות כלל כששופע
חסדו כנ"ל:

ד אף צריה לקבל חסדו בהדרגה, כי רב חסדו אי אפשר לקבל, כי
היו בטלים במציאות מחמת רב חסדו, כי אין יכולין לקבל רב
טובה (תענית כג), וצריה לעשות פלי וצנור לקבל על ידו חסדו.
וזה נעשה עלידי יראתו, כי עלידי יראתו נעשה חמיקה וצנור לקבל
על ידו חסדו, בבחינת (בראשית מט): ומחוקק מפין רגליו. רגל הוא
בחינת יראתו, שהיא בחינת סוף, כמו שכתוב (סוף קהלת): סוף דבר
הכל נשמע, את האלקים ירא, הינו שעל ידי יראתו, שהיא בחינת רגל,
נעשה חמיקה וצנור לקבל בתוכו את חסדו. וזה בחינת (במדבר יז):
והנה פרח מטה אהרן לבית לוי; הינו ששהחסד, בחינת אהרן, צריה
לקבלו עלידי הכלי, שהוא בחינת יראתו, סמרא דלוי, וזה בחינת
(תהלים ס): בגבורות ישע ימינו:

ה ועקר היראה נעשה עלידי התגלות הרצון, בבחינת: רצון יראיו
יעשה (תהלים קמח), שעל ידי התגלות הרצון נעשה יראתו, הינו עלי
ידי שנתגלה שהכל מתנהג ברצונו ויתברך, כי הוא ויתברך ברא הכל
ברצונו בלי שום חיוב כלל, ומחיה ומקיים הכל ברצונו ויתברך, ואין
שום חיוב הטבעי כלל, עלידייזה נעשה יראתו, כי אזי יש שכר ועגש,
ושיהיה להתירא מפניו ויתברך, כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה
(ברכות ד): וירא יעקב מאד – אמר: שפא יגרם החטא; אבל כשאין
נתגלה הרצון, וסוכרים שיש חיוב הטבעי, חס ושלום, וכאלו מתנהג
הכל עלפי הטבע, חס ושלום, אין שיהיה יראתו כלל, כי אין שכר ועגש
כלל, חס ושלום, מאחר שהכל מתנהג רק כפי חיוב הטבעי, חס ושלום.
נמצא שעקר היראה – עלידי התגלות הרצון:

ו והתגלות הרצון הוא עלידי ימים טובים, כי כל אחד מהימים
טובים מכריז וקורא ומגלה את הרצון, שהכל מתנהג רק על פי
רצונו בלבד, בבחינת (ויקרא כג): מקרא קדש, שהיום טוב קדש
קורא ומכריז את הרצון כנ"ל, כי בכל יום טוב ויום טוב עשה השם
יתברך עמנו אותות נוראות, שהם חפץ הטבעי, שעל ידי זה נתגלה
הרצון, שהכל ברצונו, ואין שום חיוב הטבעי כלל. בפסח – יציאת
מצרים, שהוציאנו מצרים באותות נוראות. בשבועות – מתן תורה,

שנתנו לנו התורה באותות נוראות. בסבות – הקף ענני כבוד. ועל כן כל יום טוב ויום טוב מכריז וקורא את הרצון בבחינת מקרא קדש כנ"ל. ועל כן הימים טובים נקראים רגל, שהיא בחינת יראה כנ"ל. כי עלידי יום טוב, שהוא התגלות הרצון, עלידייה נעשה יראה כנ"ל: אף לא תמיד שומעין את קול הקריאה של יום טוב, שמגלה את הרצון כנ"ל, וזה נכר בשמחת יום טוב, כי כל אחד לפי מה שמרגיש ושומע את קול הקריאה של יום טוב, שמכריז וקורא את הרצון, כמוזכר יש לו שמחת יום טוב, כי בשנתגלה הרצון, שהכל ברצונו ותפורה, אזי יודעים, שכל השעבודים והגלות וכל ההכבדות של העבדים, שהם מכבירים עלינו – על כלם ינקם בהם הוא ותפורה ויגאלינו מידם. אבל בשפוכים, הם ושלום, שהכל על פי חיוב הטבע, אין שיה נקמה בהם, מאחר שהכל מתנהג רק על פי סדר הטבע, הם ושלום. וזה בחינת (תהלים נח): ישמח צדיק כי חזה נקם, פעמיו ירחיק בדם הרשע. פעמיו ידקא. הינו עלידי שלש פעמים בשנה (דברים טז), שהם הימים טובים, שעל ידם נתגלה הרצון, עלידייה: ישמח צדיק כי חזה נקם וכו', כנ"ל, וכמו שכתוב (שם): ויאמר אדם אף פרי לצדיק, אף יש אלקים שפטים בארץ. דהינו, שנתגלה שיש אלקים שופט ברצונו, ויש פרי לצדיק, ובהם ינקם, ועלידייה: ישמח צדיק. וזה בחינת שמחת יום טוב, עלידי התגלות הרצון, שנתגלה ביום טוב עלידי קול הקריאה, שהיום טוב מכריז וקורא את הרצון כנ"ל, אף לא כל אחד ואחד שומע קול הקריאה הנ"ל של יום טוב, כי יש חיות רעות דורסים ומורפים, והם חכמי הטבע, שמראין בהכמתם המטעית שהכל על פי הטבע, ובאלו אין שום רצון, הם ושלום, ואפלו האותות נוראות שעשה עמנו השם ותפורה, משימים הכל בתוך הרף הטבע. והחכמים הללו הם בחינת חיות רעות, והם דורסים ומורפים רבים מבני עמנו, שטועים גם כן אחריהם וסוברים כמותם, באלו הכל על פי חיוב הטבע, הם ושלום, וכשהם מתגברים, אזי קול שאנתם עולה ומתגבר על קול הקריאה של יום טוב, שקורא את הרצון, ואזי נשבת שמחת יום טוב, הם ושלום, כי עקר שמחת יום טוב – עלידי התגלות הרצון כנ"ל. וזה בחינת (שם עד): שאגו צרריך בקרב מועדך, שמו אותתם אתות – ששאנת הצוררים, דהינו קול החיות רעות, שהם חכמי הטבע, נכנס בקרב המועדים ממש, הינו בתוך קול הקריאה של יום טוב, שמכריז וקורא את הרצון כנ"ל, ושאנת הצוררים נכנס בתוכם ממש, ושואנים בקולם שהכל רק על פי חיוב הטבע, הם ושלום, כפי סדר אותות השמים. וזה: שמו אותתם אתות – שמשמים אותות השמים לאותות, שאומרים שהכל רק על פי אותות השמים, כפי חיוב הטבע, הם ושלום:

ז והכנעתם של אלו החיות רעות, חכמי הטבע, הוא עלידי חכם גדול שבקדשה, שיכול לקשר כל הרצונות בשרש הרצון, ששם הוא בחינת הסתלקות משה, בידוע (זוהר פ' יתרו פה: וע' זוהר נשא קכ"ט). והוא בחינת מצח הרצון, בחינת (שמורת כח): והיה על מצחו לרצון. וצריך למשר כל הרצונות שיש בעולם לשרש הרצון, ועלידי זה הוא מתגבר ומכניע וסותר דעות חכמי הטבע, שבפורים ברצון. אף כנגד זה יש בחינת מצח הנחש, שהוא שרש חכמת הטבע, כי כל דבר יש לו שרש, ושרש חכמת הטבע הוא בחינת מצח הנחש, בחינת (שמואל"א יז): ומצחת נחשת על רגליו, הנאמר בגלית, הינו בחינת מצח הנחש הנ"ל, כי גלית היה בופר, והיה רוצה להראות לכל הסבות הכל על פי הטבע, הם ושלום, שזה בחינת מצח הנחש כנ"ל,

וזהו: רגליו, בחינת סבות, כמו שכתוב (בראשית ל): ויכרף ה' אותך לרגליו – בסבותי, כי כן הוא הפרוש שם, שיעקב אמר ללכו, שהשם יתברך היה מסבב אליו הפרכה על ידו ובסבותו. נמצא שרגל הוא בחינת סבות. רק שיעקב תלה כל הסבות בהשם יתברך כנ"ל, וגלית היה תולה כל הסבות שלו במצח הנחש, דהינו בחיוב הטבע, וזהו: ומצחת נחשת על רגליו, כנ"ל:

ולפעמים מתגבר בחינת מצח הנחש בפעל, דהינו עלידי איש פרטי, שיונק חכמתו ממצח הנחש, שהוא שרש חכמת הטבע, והוא מראה בהכמתו, שהכל על פי הטבע, הם ושלום. ויש שנכנס בחינת מצח הנחש, שרש חכמת הטבע, בתוך החכם שבקדשה, והכמה זו של מצח הנחש מתחלת לנכנס עמו מעיון לעיון, עד שנכנס בעיון דק מאד, עד שרוצה להטיל פגם, הם ושלום, בשרש הרצון ולכפר שם, הם ושלום, באלו אין רצון בכל, הם ושלום:

ח ודע, שזה המצח הנחש יניקתו מזקני הדור, ממאריכי ימים שבדור, בשאין בהם שלמות, מזה יונק מצח הנחש הנ"ל, כי זקן – זה קנה חכמה (קדושין לב:), וצריך האדם, כל מה שמזקין, כל מה שנתוסף וכא לו יום מימי חייו, להוסיף בכל יום יום שבת אחר כך תוספות אור קדשה ודעת, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קנים פ"ג): זקני תלמידי חכמים, כל זמן שמזקיניו, דעתו מתישבת עליהו, כי צריכין בכל יום יום שבת אחר כך להוסיף בו קדשה ודעת, כמו שכתוב (בראשית א): ויקרא אלקים לאור יום – שכל יום צריך שיאיר ביותר כנ"ל. אבל בשהזקנים, המאריכי ימים שבדור, פוגמים את ימיהם ואין מוסיפין אור קדשה ודעת בכל יום יום, מזה יונק מצח הנחש, חכמת הטבע הנ"ל, (כי מנפילת הימים של הזקנים, אשר אין דעתם מתישבת כנ"ל, מפגם הדעת הנה של אלו הזקנים יונק מצח הנחש, שהוא חכמת הטבע) ומתגבר, הם ושלום, דעת חכמת הטבע, שבפורים ברצון עלי ידי נפילת הדעת והימים, שנופלים מהזקנים המאריכי ימים שאינם פראוי כנ"ל. וזהו בחינת (איוב יד): קצר ימים, שבע רגזו הינו שתי הבחינות הנ"ל. קצר ימים זה בחינת הזקנים שאינם פראוי, שאין מוסיפין קדשה ודעת בכל יום, שזהו עקר הזקנה והאריכות ימים כנ"ל, וכשהזקנים פוגמים את ימיהם ואין מאריכין את ימיהם בקדשה ודעת כנ"ל, זה בחינת קצר ימים, ומזה יונק מצח הנחש, שהוא הפך מצח הרצון, וזהו: שבע רגזו – הפך הרצון כנ"ל. אבל בשהזקנים פראוי, בחינת: זקן – זה קנה חכמה וכו' כנ"ל, עלידייה מתגבר התגלות הרצון, בבחינת (ישעיה ט): זקן וגשוא פנים – שעל ידי זקן שבקדשה מתגבר הרצון, שהוא בחינת גשוא פנים, כי נשיאת פנים הוא בחינת רצון, כמו שאמר אלישע ליהורם (מלכים ב ד): לולי פני יהושפט אני נשא אם אביט אליך ואם אראך – שאלישע לא היה לו שום רצון ליהורם, רק עלידי נשיאת פנים של יהושפט, עלידייה נתרצה אליו. נמצא שגשואות פנים הוא בחינת רצון, וזה בחינת זקן וגשוא פנים, כנ"ל:

ט וצדקה מועיל לזה, שעל ידי הצדקה מתקנין ומעלין פנים נפילת הימים והדעת של הזקנים מאריכי ימים, שאינם פראוי, שמוזה יניקת מצח הנחש כנ"ל, בבחינת (קחלת יא): שלח לחמד על פני המים, כי ברוב הימים תמצאנו – שכל הצדקה מוציאין ברוב הימים, דהינו במאריכי ימים, כי עלידי הצדקה מעלין ומתקנין הפנים שלהם כנ"ל. וזהו: שלח לחמד על פני המים, הינו שנתת צדקה, והכתיב מבטיחך, שההפסד שאתה מפסיד ממונך שפורת לצדקה תרויח ותמצאנו ברוב הימים, במאריכי ימים כנ"ל, כי עלידי הצדקה מעלין

פגם נפילת הדעת של הפאריכי ימים, שמנה הוא יניקת מצח הנחש כנ"ל, ומוציאין כל היניקה והחיות של מצח הנחש, חכמת הטבע, ומתגבר בהינת מצח הרצון. **פי עקר עבודת הצדקה היא בבחינת: ואת הערבים צויתי וכו' כנ"ל, דהינו מה שצריכים בהתחלה לשפר האכזריות להפכו לרחמנות, ומנה בעצמו מתגבר בהינת הרצון, כי מנה ובה אבא לזיל בה נרגא (סנהדרין ל"ט), מאחר שמתגבר ומחפה אכזריות שטבעו לרחמנות, עלידייה נתהפה הרגו לרצון. ואזי בשנכנע מצח הנחש ונתגלה בהינת מצח הרצון, אזי נכנעים ונפלים קול החיות רעות, ונשמע קול הקריאה של יום טוב, שהוא התגלות הרצון כנ"ל. ואזי בשנתגלה הרצון, נעשה יראה כנ"ל. ועלי ידי היראה יכולין לקבל החסד כנ"ל. וכששופע החסד, אזי אין צריכין לעשות שום עסק ומלאכה כנ"ל, כי אזי נתקיים: ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו' ואתם כהני ה' תקראו וכו' כנ"ל. וכל זה נעשה עלידי הצדקה כנ"ל. נמצא שתועלת הצדקה גדול מאד:**

י ועליכן כשרצה יעקב לעשות רצון בעשו, אמר: ולקחת מנחתי מידי, כי עליכן ראיתי פניה בראת פני אלקים ותרגני (בראשית לג). כי גם מה שנותנין לעכו"ם, הוא גם כן בהינת צדקה, כמו שאמרו רבותינו וכוונם לברכה (כ"ב ט): ונוגשיד צדקה, ועלידי צדקה נעשה רצון כנ"ל. וזהו שאמר לו: ולקחת מנחתי מידי, הינו צדקה, בהינת (מלאכי ג): מוגישי מנחה בצדקה. כי עליכן ראיתי פניה בראות פני אלקים, הינו כמו ראות פני אלקים, שהוא בהינת (דברים ט"ז): שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה', דהינו ימים טובים, שעל ידם נתגלה הרצון, (ועקר התגלות הרצון עלידי ימים טובים הוא עלידי הצדקה כנ"ל). כמו כן יהיה נעשה אצלו רצון עלידי הצדקה, וזהו: ותרגני כנ"ל. **(פי מאחר שהמנחה והצדקה שנתן לעשו היא בהינת צדקה ממש, בהינת: ונוגשיד צדקה, נמצא שעלידייה נתגלה הרצון העליון, שהוא נתגלה עלידי צדקה כנ"ל, ומשם משתלשל הרצון למטה ונעשה רצון גם בעשו):**

יא וזה בהינת מלקחית דוד ונלית (שמואל"א י"ז), כי נלית היה רוצה להראות בהכמתו, שהכל על פי הטבע, כי היה יונק ממצח הנחש, בבחינת: ומצחת נחשת על רגליו, שתלה כל הסבות בהיוב הטבע, שהוא בהינת מצח הנחש כנ"ל. ועל כן חרף מערכות אלקים חיים (שם), כי היה רוצה להראות, שהכל עלידי מערכת השמים, כפי היוב הטבע, הם ושלום:

ודוד היה איש חיל, ועמד כנגדו ואמר, שכבר היה לו מעשה כזו: וכא הארי והדוב – דהינו חיות רעות הנ"ל הדורסים וטורפים, שהם חכמי הטבע כנ"ל. ונשא זה מהעדר – הינו מהעדר הגמור, שנשא וסלק זאת מהעדר הגמור, דהינו שכפר בזה, שהשם יתברך ברא הכל ברצונו אחר העדר הגמור, רק שהכל על פי היוב הטבע, הם ושלום. ויצאתי אחריו והכתי – הינו שהייתי מתגבר עליו והכנעתי והשפלתי אותו. ויגם עלי – הינו שאחר כך התגבר עוד כנגדי. והחוקתי בזקנו – הינו שהכנתי, שכל כחו ויניקתו עלידי מצח הנחש, שיונק מוקני הדור שאינם בראוי כנ"ל, ועל כן החוקתי בזקנו, שהחוקתי ותפסתי שם בשרש יניקתו בזקני הדור. והכתי והמיתיו – שהכנעתי והשפלתי את חכמי הטבע, חיות רעות, עלידי שהחוקתי בזקנו, בשרש יניקתם כנ"ל. ועל כן: והיה הפלשתי באחד מהם – פי הוא גם כן בהינה זו ממש, שכל כחו ממוצח הנחש, בהינת: ומצחת נחשת וכו' כנ"ל, ועל כן גם הוא כמותם, ואוכל להכניעו ולהפילו. וזה שכתוב (שם): ותטבע האבן במצחו – הינו במצח הנחש, שהכניעו עלידי בהינת (משלי

יא): אבן שלמה רצונו, בהינת רצון כנ"ל. וזה בהינת שהזהיר ושי את דוד בלכתו לשם: ואת ערבתם תקח. זה בהינת עורב, בהינת צדקה. כי עקר עבודת הצדקה – בבחינת עורב, בהינת: ואת הערבים צויתי וכו' כנ"ל, כי עלידי הצדקה הוא מוציא החיות של מצח הנחש, שיונק מוקני הדור כנ"ל:

ודע, שאפלו בשמכניעין וסותרין רעות חכמי הטבע ומשפילין אותם, אהי-עלי-פיהו אם אין התגלות הרצון חזק ותקוף, דהינו שעדין יש ספק ברצון, שאינו מברר בבורר חזק שמתנהג רק על פי הרצון, אהי-עלי-פיהו שהכמת הטבע נכנעת, אהי-עלי-פיהו כן מאחר שהרצון אינו חזק, עדין יש יכלת, הם ושלום, למצח הנחש, חכמת הטבע, שיחזר ויתעורר ויתגבר בהתחלה, וגם על זה צריכין כח הצדקה, כי הצדקה מועלת תמיד ועומדת תמיד כנגד מצח הנחש כנ"ל:

וזה פרוש: רב יהודא הנדיאא משתעי: זמנא חדא הוה אזלינא בספינתא והוינא ההוא אבן טבא דהדר לה תנינא, ונתת בר אמוראי לאתויה. אתא תנינא, קא בעי בלע לספינתא. אתא צפרא פושקנצא, פסקה לרישה. אתהפכו מיא והוו דמא אתא תנינא חברה, שקלה ותליא לה ואחיה. הדר אתי, קא בעי בלעה לספינתא. הדר אתי צפרא (פושקנצא), פסקה לרישה, שקלה ליהווא אבן טבא, שדיה לספינתא. הוה צפרא מליחי בהדן, אותבינהו עליהו, שקלוהו ופרחו להו בהדה: (כ"ב עד):

זמנא חדא אזלינא בספינתא – זה בהינת שרש הרצון, ששם קבורת משה, שנסתלק בשרש הרצון כנ"ל. וזה בהינת ספינתא, בהינת (דברים ל"ג): כי שם חלקת מחקק ספון. והוינא ההוא אבן טבא דהדר לה תנינא – הינו בהינת: אבן שלמה רצונו, בהינת הרצון הנ"ל. דהדר לה תנינא – זה מצח הנחש, שמוסב ומתגבר על הרצון כנ"ל. ונתת בר אמוראי לאתויה – הינו בהינת החכם שבקדשה, בהינת (משלי ז): אמר לחכמה אחותי אתי, שהחכם שבקדשה רצה להתגבר ולהעלות הרצון, לקשרו לשרש הרצון כנ"ל. אתא תנינא קא בעי בלע לספינתא, הינו שבא בהינת מצח הנחש, שרש חכמת הטבע, ורצה לבלע הספינה, בהינת שרש הרצון, בהינת: כי שם חלקת מחקק ספון, כי מצח הנחש רצה להתגבר גם בשרש הרצון, להטיל פגם וכפירה שם, הם ושלום, כנ"ל. אתא פושקנצא – הינו עורב, פסקה לרישה. פרוש, שבא בהינת עורב, דהינו צדקה כנ"ל, כי עקר עבודת הצדקה – בבחינת עורב, בהינת: ואת הערבים צויתי וכו'; להפך אכזריות לרחמנות, ועל ידי זה מתגברים על מצח הנחש, חכמת הטבע כנ"ל, כי מנה ובה אבא לזיל בה נרגא כנ"ל. וזהו שאתא פושקנצא, דהינו עורב, בהינת צדקה, ופסקה לרישה, שחתך ראש הנחש בהינת מצח הנחש, שהכניעו והרגו עלידי הצדקה כנ"ל. אתהפכו מיא והוו דמא – הינו שעלידייהו שהכניעו מצח הנחש, שרש חכמת הטבע, עלידייהו נכנעו ונפלו קול שאגת החיות רעות, הדורסים וטורפים רבים מנגי עמנו כנ"ל, ואזי נשמע קול הקריאה של יום טוב, שהוא התגלות הרצון, ואזי ישמח צדיק כי הוה נקם וכו' כנ"ל. וזהו אתהפכו מיא – הינו שאגת החיות רעות, בהינת (איוב ג): יתכו כמים שאגתי. והוו דמא – זה בהינת: ישמח צדיק כי הוה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע כנ"ל. כי עלידי הכנעת קול שאגת החיות רעות, עלידייהו: ישמח צדיק כי הוה נקם וכו', כי נשמע קול הקריאה של יום טוב כנ"ל. אתא תנינא חברה, שקלה ותליא לה ואחיה – שבא בהינת מצח הנחש, ושקלה לאבן טוב הנ"ל, שנטל את האבן טוב, בהינת: אבן שלמה רצונו. ותליא לה, הינו שהטיל בו ספק, וזהו: ותליא לה, כמו דבר התולה בספק, שהטיל

ספק ברצון, שהוא בחינת אבן טוב הנ"ל, ועלידייה ואחיה – שחזר והיה חכמת הטבע, מצח הנחש, כי חכמת הטבע חזרה ונתגברה עלי ידי שהיה ספק ברצון כנ"ל. וזהו: הדר אתי קא געי בלעה לספינתא – שחזר ובא התנין מצח הנחש לכלע הספינה, בחינת שרש הרצון, חס ושלום, כנ"ל. הדר אתי צפרא פושקנצא, פסקה לרישה – הינו שחזר ובא העורב בחינת צדקה כנ"ל, ופסקה לרישה, שהרג את מצח הנחש והכניעו, כי תמיד מכניעין את מצח הנחש עלידי הצדקה כנ"ל. ושקלה להווא אבן טובא ושדיה לספינתא – כי אחר שהכניע את מצח הנחש, חכמת הטבע, לנמרי אזי נטל את האבן טוב, בחינת הרצון, בחינת: אבן שלמה רצונו, ושדיה לספינתא – שהשליכו לשרש הרצון, ששם מקשרין כל הרצונות כנ"ל:

היה צפרי מליחי בהדן, אותבינהו עליהו, שקלוהו ופרחו להו, פרוש, שהיה עמונו צפרי מליחי, הינו נפשות ישראל מבני עמונו שטעו אחריהם, אחרי חכמי הטבע, שהם בחינת חיות רעות, שדורסים ומורפים רבים מבני עמונו כנ"ל. וזהו: צפרי מליחי, כי הם בצפריים האחזות בפח (קהלת ט). וזהו מליחי – לשון מלח, הינו מבלבל, כי גם הם נתבלבלו עלידי חיות רעות הנ"ל, ומעו גם בן אחריהם, ועכשו פרחו להו ויצאו לשלום עלידי האבן טוב הנ"ל, עלידי בחינת הרצון שנתגלה עתה כנ"ל. ואזי בשנתגלה הרצון, אזי נעשה יראה, ועלידי יראה מקבלין החסד כנ"ל. וזה גם בן בחינת פרחו, בחינת: והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, הינו בחינת השפעת החסד עלידי היראה, שנעשה עלידי התגלות הרצון כנ"ל:

יב וזה בחינת רפואות, כי הוא רפואה לכל המפלות, כי כל בחינות אלו הם בחינת רפואות. צדקה היא רפואה, בבחינת (מלאכי ג): צדקה מרפא בכנפיה. וכן – זה קנה חכמה (קדושין לב), הוא בחינת רפואה, בבחינת (משלי יב): לשון חכמים מרפא. רצון הוא בחינת רפואה, כמו שכתוב (ישעיה סא): ה' שלחני לחפש לנשברי לב, לקרא שנת רצון. מלאכת מעשה בראשית הוא רפואה, כמו שכתוב (ד"ה ב כד): ותעל ארובה למלאכה בידם. כי רפואות המכה היא עלידי פמה בחינות. שבתחלה צריכין שיפתח פי המכה, אחר כך צריך פח המושף, שימשוף ויציא הלחה והדמים המקלקלים מתוך המכה, אחר כך צריכין להדיח כל הדמים, שלא יהיה בהם שום קלקול ועכירות, כדי שיוכלו הדמים לילף ולסבב כל סדר סבובם בסדר בלי שום עובב. כי כשהדמים הולכים ומסבבים בגוף בדרבם, כשבאים למקום שיש בו קלקול, דהינו במקום המכה, נתעכבים שם, ושם נתעכב ונמשך כל עכירות וקלקול שיש בהדמים, כי בן הדרך – שבמקום המקלקל שם נתעכב כל מיני עכירות וקלקול שיש בהדמים, ואזי נתעכבים שם הדמים, ואזי יכולים לסבב סבובם בסדר הליכום ומרוצתם, כי יש לתדמים סדר ההלוח, שהולכים ומסבבים הגוף כך וכך פעמים בשעה, וכיוצא, וכשיש בהם עכירות, נתעכבים במקום המקלקל כנ"ל, ואינם יכולים לסבב בסדר, עליבן צריכין להדיחם ולכבסם. אחר כך צריכים לסגר פי המכה. וכל אלו בחינות רפואות נעשים עלידי בחינות הנ"ל, כי צדקה היא בחינת פתיחת פי המכה, בבחינת: פתוח תפתח. חכמה היא בחינת כח המושף, בבחינת (אויב כח): ומשוף חכמה מפנינים – מלפני ולפנינים (ובכמו שדרשו רבותינו וזרונים לכרבה (ירושלמי שבת פ' המצניע) על פסוק: יקרה היא מפנינים – מלפני ולפנינים, עין שם), שבהינת חכמה מושפת ומוציאה הקלקול מלפני ולפנינים, מפל מקומות הפנימיים. רגל שהוא התגלות הרצון, עלידייה נעשה בחינת הדחת וכבוס הדמים, כדי שיוכלו הדמים לסבב סבובם בסדר. וזה בחינת רגל,

בחינת (מלכים א): עין רוגל – עין כובם, כמו שפרש רש"י שם. הינו שעל ידי רגל ויום טוב, שהוא התגלות הרצון, עלידייה נעשה בחינת הדחת וכבוס הדמים כנ"ל, ואזי יכולים הדמים לסבב בסדר. ובשכיל זה נקרא הרגל חג – לשון סבוב, כמו שכתוב (ישעיה מ): הישב על חוג הארץ – על סבוב הארץ, כי עלידי הדחת וכבוס הדמים, עלידי זה הם מסבבים בסדר כנ"ל. מעשה בראשית – דהינו בחינת: עולם חסד ויבנה, כי עלידי בחינות אלו הנ"ל זוכין להשפעת החסד, שיתקום העולם בחסדו, בחינת: ואתם כהני ה' תקראו כנ"ל, ועלידי בחינה זו, בחינת כהן, חסד – עלידייה נסגר פי המכה, בבחינת (ויקרא יג): והסגיר הכהן את הנגע; שעל ידי בחינת חסד, בחינת כהן, נסגר המכה לנמרי ונתרפא בשלמות:

וזה פרוש: וכיום הכפורים – זה בחינת התחלה, בחינת צרה כמכירה. ואיזהו התחלה, בהקריבכם מנחה חדשה לה' – הינו התחלת הצדקה, כלשמותחילין מתדש לתן צדקה. וזה בחינת מנחה חדשה, בחינת צדקה חדשה, בחינת התחלת הצדקה. כי מנחה בחינת צדקה, כמו שכתוב: מגישי מנחה בצדקה. ועלידי הצדקה נתתמן בחינת וכן כנ"ל, וזהו: בשבעתיכם – זה בחינת וכן, כי בסיני נדמה להם פזון (כשפירש"י בפרשת אנכי), כי עלידי בחינת מנחה חדשה, שהוא בחינת התחלת הצדקה, נתתמן בחינת וכן, שהוא בחינת שבעות כנ"ל, ואזי נתבטל וניקתו של מצח הנחש, שיוצק מזקני הדור שאינם בתקונו כנ"ל, ונשמע קול הקריאה של יום טוב, שמנגלה את הרצון כנ"ל. וזהו: מקרא קדש יהיה לכם – הינו קול הקריאה של יום טוב שהוא התגלות הרצון, שזה בחינת מקרא קדש כנ"ל, שהוא נשמע עתה עלידי הצדקה, שמכניע את מצח הנחש, חכמת הטבע, כנ"ל. ואזי עלידי התגלות הרצון, כל מלאכת עבדה לא תעשו – כי עלידי התגלות הרצון נעשה יראה, ועלידי יראה נשפע חסד, ואזי אין צריכין לעשות שום מלאכה, כי נתקנים העולם בחסדו, בבחינת: עולם חסד ויבנה, ואזי: ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו', ואתם כהני ה' תקראו, כנ"ל. וזהו: כל מלאכת עבדה לא תעשו – כי אין צריכין לעשות שום מלאכה ושום עסק, כי נתקנים העולם בחסדו, בחינת: ואתם כהני ה' תקראו, כנ"ל:

יש חלוק בין החיות רעות ובין המצח הנחש, כי חכמי הטבע שהם בחינת חיות רעות הם החכמים שאוחזים בחכמת הטבע להנאתם, כי יש להם הנאה מזה, כדי להחזיק דעת ושקר שלהם וכיוצא. אבל החכם שהוא בבחינת מצח הנחש, הוא רשע וכופר בלי שום הנאה, שאין לו שום הנאה מחכמתו, רק הוא (כמו רשע ירא, שהוא) רשע וכופר בלי שום הנאה כנ"ל:

כלל המאמר פלו אחד, וכלו קשור זה בזה, שהצדקה היא קשה מאוד בהתחלה, אבל התועלת של הצדקה גדול מאד, כי עלידי הצדקה אין צריכין לעשות שום מלאכה ועסק, כי נתקנים העולם בחסדו, כי עלידי הצדקה מוציאים וניקת מצח הנחש שיוצק מזקני הדור, ואזי נשמע קול הקריאה של יום טוב, שמנגלה את הרצון, ואזי נתגלה יראה, כי עקר היראה – עלידי התגלות הרצון, ועל ידי היראה נעשה בלי וצנור לקבל על ידו השפעת החסד, כי בלא הפלי והצנור אי אפשר לקבל את החסד, רק עלידי היראה שהוא צנור וכלי, על ידה מקבלין את החסד, ואזי מתקנים העולם בחסדו, ואזי אין צריכין לעשות שום מלאכה, כי נתקנים: ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו', כנ"ל:

העליון אשר צריך לקבל אורם במידה שלא יתבטל במציאות ובזכות הצדקה של אברהם זכה להגלות הרצון ויראה והיה בו הכלי לקבל רוב חסד אור האש ולכן לא התבטל במציאות בתוך האש. והנה מלבד כוח הצדקה של אברהם המגלה מצח הרצון ומכניע מצח הנחש, גם פעל בדיבור ומעשה ובטל כסילות מחשבות הטבע של הסוככים אותו, כמובא במדרש מה שקדם לנס ההצלה מן האש הוא מה שאמר לאותו זקן בן שישים כי אזי לו שעובד וסוגד לאותו צלם שנברא היום, ורמוז בזה על אמונת הידוש העולם ברצונו יתברך המקיים אפילו הפסל הדומם בזה היום. והיה אותו גוי מתבייש והולך לו כי נכנע כוח הנחש בזכות דיבורי אברהם שהאיר בדיבוריו ומלבו הקדוש את הארת מצח הרצון וכן מה שאמר לאביו כי הצלם הגדול הוא ששבר כביכול הצלמים הקטנים, שכביכול הציג הדברים בדרך הטבע ואמונה הכוזבת של עכו"ם, אלא שדייקא עורר על ידי זה את אביו להודות באמת כי שטות והבל זו העבודה לצלמים אשר ידים להם ולא ימישון ולא יזוזון. כי יש לומר ולהעמיק שבאמת לא חשב תרם שיש כוח לצלמים עצמם אלא לכוחות הרוחניים שמשמלים כגון כוח הכוכבים, ובלבו ידע השקר. ובמעשה השבירה רמוז לו אברהם כי כשם שאתה יודע שאני הוא בעל הרצון והכוח לשבור הפסלים שהרי ידוע לך שאינם בעלי רצון וכוח מצד עצמם ודוממים הם ועוד שקדם להם אומן שפסלם, כך הקב"ה הוא בעל הכוחות כולם והכל נעשה ברצונו בלבד. ובוה הכניע מצח הנחש. אך תרם הזקן במקום להודות באמת ולהגביר יראת השמים במעשים טובים וקדושה בכוח התגלות מצח הרצון, הגביר הכעס שהוא הפך הרצון. ולכן כנגד התגלות הרצון שפעל אברהם התגבר שוב מצח הנחש וכעס וחרון אף אביו כנ"ל עד ששלח את אברהם לנמרוד, המכוון למרוד בקונו בחוסר יראת שמים שלו, כאילו אין דין ואין דיין ורצה להשליך אברהם לאש, ושוב התגבר אברהם כנגדו במעשה צדקה ובחינת חסד שבו והגביר מצח הרצון עד לנס ההצלה.

תא חזי, מה פתיב ויקח תרם את אברם בנו ואת לוט בן הרץ וגו'. ויצאו אתם מאור כשדים. ויצאו אתם, אתו מפעי ליה. דהא פתיב ויקח תרם וגו' מאי ויצאו אתם. אלא תרם ולוט עם אברהם ושרה נפקו דאנון היו עקרא למיפק מנו אנון הייביא, דכיון דחמא תרם דאברהם בריה אשתו זיב מנו נורא, אתהדר למעמד רעויתיה דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם תרם ולוט. – טרם נבוא לבאר דברי הזהר בעזרתו יתברך, יש להקדים וליישב מה שנראה לכאורה כסתירה בין דברי רבנו לזהר הנ"ל, כי מצד אחד בתחילה מביא ענין התעוררות דלתתא כדברי הזהר כאן, אשר היא בלבד המעוררות הורדת חסדו יתברך מלמעלה למטה. אלא שאחר מכן גם מוכיח רבנו בסברתו שבאמת יש יכולת ביד הקב"ה גם עתה לקיים העולם כולו בחסדו לבד, כפי שברא כל העולמות כולם ללא התעוררות התחתונים כלל, אלא שיש לדייק ולומר שמבחינת הורדת השפע הגשמי אין צורך בעשיה ופעולה גשמית בחינת ל"ט מלאכות, אך להורדת השפע הרוחני של חסד והתגלות מצח הרצון בשלמותו, וביטול הטבע וכל עבודות השם הרוחניות בתולדות של מעשים טובים ומצוות של צדיקים, עדיון צריך התעוררות מלמטה בכוח כלי היראה, כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, היראה תולדתה בכוח מעשה הרוחני של הצדקה, המביא להתגלות הרצון העליון והרחמנות העליון על ידי שיבור האכזריות התחתון להפכו לרחמנות על ידי מעשה הצדקה, שאז התגלות הרצון הוא המביא לשלמות היראה, אך באמת גם בתחילת נתינת הצדקה צריך מידת היראה והביטחון בכדי לתת הצדקה, ביודעו שהקב"ה, בעל השפע, לא יחסר ממנו, גם אם יתן צדקה מעל נדיבותו הטבעית, לכן שלח בבטחון ויראה לחמד וכו' ובוה תתיישב הקושיא. ועתה נבאר בס"ד דברי הזהר. בא וראה מה כתוב, ויקח תרם את אברם בנו ואת לוט בן הרץ בן בנו ואת שרי כלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם. ומקשה הזהר ויצאו אתם בלשון רבים והרי הי הצריך לומר איתו עם תרם בלשון יחיד כפי שפתח בפסוק שהרי כתוב ויקח תרם וכו' ואם כן מהו שכתוב ויצאו אתם, אלא מתרץ כי מעוט הרבים הם תרם ולוט עם אברהם ושרה יצאו, שהם היו עיקר סיבתן לצאת מתוך אותם רשעים שבאור כשדים, כי כיוון שראה תרם שאברהם בנו ניצל מתוך האש בדרך נס מעל הטבע, המביא להתגלות הרצון העליון שעל ידי זה זוכים ליראה שעל ידי זה נמשך הרצון העליון בתוך לבו של תרם לעשות רצון אברהם, כפי שמנחת יעקב פעל הרצון בעשו כמובא שם בתורה, כי אברהם בעצמו רצה לעשות רצון ה' בהתעוררות לבו מלמטה, וכל מה שנפתח לו פתח לעבדו יתברך כראוי היה בזכות הצדקה המגלה מצח הרצון הנמשך למטה בהתגלות הנס ובהמשכת הרצון גם לתרם ולוט לכן כתוב ויצאו אתם כלומר תרם ולוט יצאו עם אברהם ושרה דייקא מאור כשדים, כלומר בכוח הנס מעל הטבע שנעשה לאברהם והתגלות הרצון באור כשדים, ואברהם עצמו ניצל על ידי התגלות מצח הרצון בזכות שהיה איש חסד ובעל צדקה כנ"ל, אמנם כידוע מדת החסד הייתה בטבעו, אלא שיש לומר שבהכרח מעבר למדת טבעו גם שכר המעט אכזריות שהיה בו כפי דרגתו בבחינת את העורבים צוותי לכלך. ועוד מאחר והיה מרכבה למדת החסד כידוע, עורר בחינת עולם חסד יבנה, שמושפע חסדו יתברך אליו בלי מידת הדין ואש כלל ולכן לא נאחזה בו האש, או יש לומר כי אור ואש הם בחינת התגלות האור

ובשעתא דנפקו מה פתיב ללכת ארצה כנען. דרעותא דלהון תרם למיחך תמון. מכאן אוליפנא כל מאן דאתער לאתדפאח מפייעין ליה. תא חזי, דהכי הוא דכיון דפתיב ללכת ארצה כנען מיך ויאמר יי אל אברם לך לך, ועד דאיהו אתער פקדמיתא לא פתיב לך לך. – בשעה שיצאו מאור כשדים מה כתוב ללכת ארצה כנען. מגלה הכתוב שזאת הייתה כוונתם, שהרצון שלהם היה ללכת לשם. ועוד יש לרמוז בעומק הדברים שרצון ללכת למקום ששם הרצון בחינת ארצה הוא בחינת כנען, שמכניע רצון תאוותו כנגד רצון ה', כי על ידי שמתגלה שהכל ברצונו זוכים ליראה וממליא נעשה באדם רצון לעשות רצונו יתברך. והנה מגילוי הפסוק בסוף פרשת נח כנ"ל על רצונם ללכת ארצה וכן המשך הפסוק בתחילת פרשת לך לך. מכאן למדנו, כל מי ואפילו הרחוק ביותר מהשם יתברך שמתעורר מלמטה מן העולם הזה, מקום הבחירה, בכדי להטהר, אזי מלמעלה מעולם העליון מסייעים אותו במהרתו. בא וראה להתבונן בסמיכות הפסוק שבך הוא, שכיון שכתוב ללכת ארצה המורה על רצונם וכוונתם, שהיה בעת ההיא רק התעוררות פנימית שלהם מלמטה ברצון בלבד, שהרי בפועל הלכו לחרן לשבת שם. הנה בכל זאת מיד מגלה הפסוק הסמוך מיד דיבורו יתברך הבא מלמעלה כנגד ההיטהרות מלמטה, ויאמר ה' אל אברהם לך לך אל ארצך, היא ארץ כנען כפי שהתעוררת ברצון הטהור. ועד וטרם שהוא אברהם התעורר בתחילה ברצונו ללכת ארצה, לא כתוב לך לך. כי אין שפע חסד אור הדיבור העליון

יורד ללא חקיקת הכלי הנעשה על ידי היראה המגלה הרצון העליון המעורר הרצון התחתון המעורר האור העליון כנ"ל. ואולי רמז לו שאם יקדים תמיד ללכת אל עצמו ומידתו מידת החסד והצדקה, זה הוא אשר יוליד ויפתח לו פתח ללכת פועל לארץ כנען מקום עבודת ה' המיועד לו ולבניו לדורות עולם.

תא חזי, מלה דלעילא לא אתער עד דאתער לתתא בפקדמיתא על מה דתשרי החיא דלעילא, ורזא דמלה, נהורא איכמא לא אתאחיד בנהורא הוורא עד דאיהי אתערית בפקדמיתא, פיון דאיהי אתערית בפקדמיתא, מיד נהורא הוורא שרייא עליה. – בא וראה להעמיק ההתבוננות בסוד כוח הבחירה והתעוררות מלמטה, שהרי דבר המושכת חסד של מעלה לעולם הזה, ובתחילה המושכת ציורא דמשכנא דלעילא המעורר ציורא דמעשה בראשית העליון לו, למען קיום העולם והמושכת החסד בו כנ"ל, לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשית חקיקת כלי שהוא על מה שישרה עליו אותו אור חסד של מעלה, בין אם זה התעוררות בעובדא דמ"ל מלאכות המעורר למעלה ציורא דמשכנא וציורא דמעשה בראשית, שהמ"ל מלאכות הם גם בחינת חקיקה למנוע נהמא דכיסופא וריבוי האור וביטול המציאות, ובין אם זה התעוררות המוכחת יותר שהוא כלי היראה והטהרה ברצון קדוש הבא על ידי צדקה, המגלה מצח הרצון, היראה והגבורה הוא כלי לקבל החסד כפי שהיה כבריאת העולם ללא כל התעוררות מעשה בפועל כלל. וסוד הדבר, אור שחור שהוא בחינת צמצום האור בחינת גבורה ויראה ומלכות, לא נאחד באור הלבן בחינת חסד, לקבל ממנו על ידי התאחדות האור בכלי, עד שהיא המלכות מתעוררת בראשונה, לחקוק כליה על ידי היראה, ואז כיוון שהיא מתעוררת בראשונה ונעשה הכלי הראוי להכיל האור במידה, מיד אור לבן שהוא בחינת עולם חסד יבנה שורה עליה להשפיע בה, בחינת בגבורות והתעוררות המלכות מלמטה, על ידי זה ישע ימינו וחסדו מושפע בה כמובא שם, בחינת פרח מטה אהרן בחינת חסד בחינת אור לבן, על ידי בחינת לבית לוי, בחינת יראה בחינת אור שחור.

ועל דא כתיב (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תהרש ואל תשקט אל. בגין דלא יתפסק נהורא הוורא מעלמא לעלמין. וכן (ישעיה סב) המזכירים את יי אל דמי לכם. בגין דאתערא לתתא במה דישרי אתערותא דלעילא. וכן פיון דאתער פר נש אתערותא בפקדמיתא בדין אתער אתערותא דלעילא. תא חזי, פיון דכתיב ויצאו אתם מאור בשדים וגו' מיד ויאמר יי אל אברהם וגו'. – ועל זה ובסיבת סוד הנהגה עליונה זו כתוב בקשת דוד המלך המתעורר ביראה למטה לבקש מאת ה' באומר, אלוקים אל דמי לך, להיות בשתיקה מלגלות בדיבור הקדוש שלך הבורא ומקיים העולם, המגלה רצונך והנהגתך שמעל הטבע לנקום באוייבינו המרעים לנו, אל תהרש ואל תשקט א–ל באור חסד א–ל כל היום, אשר לנו כלי היראה לקבל ולגויים ריבוי אור לבטלם מן המציאות. מפני שלא יפסק המושכת אור הלבן והסוד מן העולם לעולמים, כי אנו נגדיל הכלי אור השחור לעולמים, על ידי נתינת הצדקה בכל עת מחדש להכניע ככל פעם מצח הנחש ולהגביר מצח הרצון והיראה לקבל השפע, עד שנזכה לבטל לגמרי מצח הנחש ולא יתעורר עוד כנגד הקדושה. ויאיר בנו אורך לדור ודור ולנצח נצחים. וכן אמר ישעיה הנביא, המזכירים את ה', שמעוררים בחינת התעוררות מלמעלה להשפיע, בחינת זכר בחינת זכרון ה' להשפיע בהם, אל דמי לכם מלעורר בכל פעם מחדש, בכוח פתחי הצדקה והיראה, להכין הכלי לקבל אור גדול יותר בכל פעם עד אין סוף, כדי לעורר למטה כלי במה שתשרה בו אור התעוררות שלמעלה. והוא שעורר הנביא לישראל

שיהיה לעתיד לבוא התעוררות של כלל ישראל יחדיו לעורר אור הגאולה. וכן עתה בפרט, כיון שמעיר אדם התעוררות ברצונו מלמטה בראשונה, אז מתעוררת התעוררות של מעלה כנגדו, מידה של אור לבן כנגד מידה של אור שחור. בא וראה להעמיק בסוד זאת ההנהגה, שהרי כיוון שכתוב ויצאו אתם מאור כשדים, בהתעוררות רצונם ללכת ארצה כנען כנ"ל עם כל רכושם אשר רכשו, שהוא בחינת התעוררות מלאכת הוצאה מרשות לשרות, מלמטה לעורר למעלה מלאכת המשכן בהעלאת קרשי המשכן על העגלות, והתעוררת עובדא דמעשה בראשית לחבר פרטי הבריאה ובחינת רשות הרבים לייחדם ברשות היחיד יחידו של עולם, ובחינת רעווא דרעווין לקשר כל הרצונות לרצון שברצונות, שעל ידי זה נתרצה לקיים העולם. מיד כשהכלי מוכן לקבל האור, יורד שפע חסד דיבורו של הקב"ה ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך, לך לאור נשמתך אשר לך המושרשת בחסד העליון וצדקה עליונה ורצון עליון, חלק אלוק ממעל הדבוק באור אין סוף, דייקא מארצך, מכח הרצון שלך, על ידי צדקה שעשית והתגלות הרצון שפעלת באור כשדים במסירות נפשך לבטל עבודה זרה ועכו"ם והנהגת הטבע מן העולם כנ"ל, ממולדתך, שהם בחינת תולדות שכנגד אבות מלאכות המשכן, בחינת הוצאת הרכוש מרשות הרבים באור כשדים לרשות היחיד בארץ ישראל, ארץ יחידו של עולם, תולדות מכלל דאיכא אבות מלאכות של מעשה המשכן ומעשה בראשית שעוררת, בחינת מבית אביך, אב מלאכת הוצאה הקרשים המוליד הוצאת הרכוש המעלה כל הניצוצות לרשות היחיד. וכן מולדתך היא מדעת טבעך לתת צדקה, לך לך ועלה מעל הטבעיות לשבר אכזריות כפי מידתך, וכן תולדות אלו מעשים טובים של צדקה שהיא בחינת הפתח והתולדה של יתר העבודות. וכל זה מארצך המעורר רצון שברצונות, היא הארץ אשר הראך. בה התגלות מצח הרצון בבית המקדש אשר יבנה במהרה בימינו אמן. וכן הבט נא משמים וראה חסד אשר עמך ישראל עושים זה עם זה במסירות נפש ובזכות זאת הצדקה יהי רצון שתגלה מצח הרצון ומשוך הסוד א–ל קנוא ונוקם, והאר אורך להכניע אויבינו ולנקום נקמת דם עבדיך השפוך, ישמח צדיק כי חזה נקם, וכן תשיב רכושך הקדוש נשמות ישראל השבוים להשיבם לגבולם ברחמים לשלום במהרה בימינו אמן.

הננו להמליץ לך, לך לך ועשה וצדקה עם עצמך, בחינת גומל נפשו איש חסיד, להטריח עצמך כפי מידתך לפתוח תחילת פרשת לך לך בזהר הקודש ולעיין שם ולחדש שם מה שמדבר בעניין הצדקה ויתר הבחינות כפי הקדמות רבנו הקדוש המוכבאות כנ"ל בתורה הנ"ל.

עלון זה מטרתו לעודד את הציבור לגלות ולחדש בהבנת מאמרי זוהר, על פי תורותיו של רבנו הקדוש, אשר המה הקדמות עמוקות לכל חלקי התורה ובפרט ללימוד זוהר, כפי המובא בדבריו: "אמר התורה שלי היא בולה הקדמות" (שיחות הר"ן קצ"ט). והוא בעיקר לפי הכלל החמישי לדרך לימוד ליקוטי מוהר"ן המובא בספר ביאור הליקוטים להרב רבי אברהם בן רבי נחמן זצוק"ל. וזה לשונו "...הוא כל מקרא או מאמר חז"ל, שמזכיר קצת מאתה לאיזה ענין, פורב בוונתו על כל הענין ונכנס ונתבאר כל המקרא והמאמר חז"ל בזה הענין". עכ"ל. כלומר שכללי התורה וההקדמות שמביא רבינו הקדוש בתורתו המה מפרשים את כל המאמר שמביא בדבריו רק את חלקו בספריו. והבא לעיין בתורתו ובוהר, יראה בעיניו ממש איך כל כללי תורתו נמצאים בכל מאמר זוהר והוא פלאי. ויש להבין קצת הענין בפרטות כי ידוע אשר נשמת רבנו הקדוש נשמת רשב"י אחת המה, כמובא רמז לכך בספר כוכבי אור, כי גימטריה נחמן בן שמחה וכן גימטריה שמעון בן יוחאי חושבן דין כחושבן דיון. לכן נרמזו אור חכמתם הגדול בשם העלון נחל זהר, שהרי נחל הוא על שם הנחל נובע מקור חכמה המאיר ומגלה זהר רשב"י הנסתר, שהוא אור זוהר הקדוש. נא ונא ראו בעצמכם לחדש בדרך לימוד זה להוציא עצות למעשה ולהתחזקות בעבודת ה' ויתקיים בנו מאמר זוהר: **כהאי חיבורא דילך דאיהו ספר זוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. במהרה בימינו אמן.**

עצות על פי הלימוד

א. עקר עבודת הצדקה הוא לשפר האכזריות שלו להפכו לרחמנות, להתנדב לצדקה. פי מי שהוא רחמן בטבעו ונתן צדקה מחמת רחמנותו שבתוכו, אין זה עבודה. עלינו כל הנדיבי לב שרוצים למנוע מצות צדקה כראוי, צריכים לילך ולעבר בתחלה דרך בחינה זאת, דחינו שבתחלה צריכים לשפר אכזריות שלהם בטבעם להפכו לרחמנות, לתן צדקה, פי זה עקר עבודת הצדקה כנ"ל:

ב. התחלת הצדקה היא קשה וכבדה מאד, אבל התועלת של הצדקה גדול מאד מאד. פי צרכי הגוף הם רבים מאד, ואפלו ההכרחיות הם רבים מאד, אכילה ושתיה ומלבושים ודירות, והם מונעים את האדם מאד מעבודת הבורא ותורה. ועלינו צדקה מתבטלים כל אלו המניעות. פי עלינו צדקה וזכה שישפיע חסדו ותורה, עד שלא יצטרך לעשות שום עסק ומלאכה בשביל פרנסה, רק תהיה מלאכתו נעשית על ידי אחרים והוא יעסק בעבודתו ותורה:

תפילה על פי הלימוד

ותנכנו עלינו התנלות הרצון הקדשה, שנוקה להמשיך יראה גדולה עלינו, ונוקה להתירא ולרעד ולפחד מן תמיד ויעבדך ביראה גדולה וכשמחה רבה, כמו שכתוב, "עבדו את ה' ביראה ונגילו ברעדה". בפחד וברעד נמליכך עלינו, אחד יחיד ומיוחד, עד שנוקה עלינו היראה הקדושה להמשיך חסד גדול מאתך עלינו. ונוקה עלינו זה להמשיך שפע גדולה ופרנסה טובה בהרחבה גדולה, בלי שום יגיעה ובלי שום עסק ומלאכה כלל, רק אתה לבד תכלכלנו בלי שום עשייתנו כלל. ולא נצטרך לעשות שום עסק ולא שום מלאכה ומשא ומתן ולא לחשב שום מחשבה בשביל פרנסה, רק בהסדך הגדול לבד תחיינו ותתן לנו כל צרכינו מאתך לבד. ונוקה שתהיה מלאכתנו נעשית עלינו אחרים, ויקים בנו מקרא שכתוב, "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכרמיכם, ואתם כהני ה' תקראו משרתי אלקינו ואמר לכם, פי אתה יודע, פי צרכינו הם רבים מאד, ואפלו ההכרחיות לבד הם רבים מאד, אכילה ושתיה ומלבושים ודירות, וצרכי מצוה לתן צדקה וגמילות חסדים, ושכר לפי, ושאר הצטרכות ההכרחיים, אשר יכולים

חם ושלום לבלות הימים על ההכרחיות לבד. אנא ה', שמרנו והצילנו מזה, ונכנו להרבות בצדקה תמיד, עד שנוקה בזכות הצדקה להמשיך חסד גדול עלינו ויקים מקרא שכתוב, עולם חסד יבנה. ויקים העולם בהסדך לבד, בלי אתערותא דלתתא כלל, ולא נצטרך לעשות שום עסק ולא שום מלאכה ומשא ומתן בשביל פרנסה. וכשם שבראת עולמך בהסדך הטוב לבד, בלי אתערותא דלתתא כלל, בן תשפיע עלינו חסדך ותתן לנו כל פרנסותינו וכל צרכינו מאתך לבד בלי עשייתנו כלל, למען נזכה להיות פנויים מכל עסק, ולעסק רק בתורה ותפלה ומצות ומעשים טובים, ולא ניגע לריק ולא נלד לבהלה. ונוקה להיות ברצונך הטוב באמת, ותגלה הרצון בעולם ותחזק את אמונת הרצון בחזק גדול, ותבטל כל הספקות, ולא יהיה כח למצח הנפש להטיל שום ספק ברצון חם ושלום, רק בלם ידעו אותך למקטנם ועד גדולם, ויפירו כלם פח מלכותך, וידעו הכל בידיעה חזקה ונכונה, בלי שום ספק כלל, שהכל מתנהג רק ברצון הבורא הכל לבד ותורה שמו לנצח. "וכמצביה עבד בחיל שמיא ודירי ארעה ולא איתי די ויחא בידה ויאמר לה מה עבדת":

עינינו:

לעילוי נשמות
הרב מאיר צבי בן הרב נחמן ישראל
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
מרז תמו בת דוד והיבוכא פריחה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
מירה בת אשר
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
הקדוש אליהו יעקב בן אבידע. ה' יקום דמו.
ת.נ.צ.ב.ה.

ליצירת קשר להארות ותרומות nahalzohar@gmail.com

לעילוי נשמת
דבורה בת חיים
ת.נ.צ.ב.ה.